

Umsögn ISNIC um frumvarp til laga um íslensk landshöfuðlén - 612. mál á 150. löggjafarþingi

ISNIC ítrekar þá afstöðu sem kom fram í umsögn um áform um frumvarpið á samráðsgátt Stjórnarráðsins, sbr. mál nr. 156/2019 í samráðsgátt, að ekki hafi verið sýnt fram á þörf fyrir setningu sérstakrar löggjafar um landshöfuðlénið .is, ekki síst í ljósi þess að þegar hafa tekið gildi lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða, nr. 78/2019, sem samþykkt voru á Alþingi 11. júní 2019.

Verði ákveðið að samþykkja frumvarpið sem lög frá Alþingi er nauðsynlegt að gera á því breytingar, m.a. til að lagfæra tæknileg atriði. ISNIC bendir einkum á eftirfarandi:

Um 8.gr.

Skv. h-lið 2. mgr. 8. gr. skal skráningarstofa „hafa eftirlit með að virkir nafnþjónar séu aðgengilegir fyrir lén sem skráð eru undir íslensku landshöfuðléni“. Tæknilegt ákvæði sem þetta á ekki heima í lögunum af þessum ástæðum: Í fyrsta lagi er um valkvæða tæknilega þjónustu að ræða hjá skráningarstofum. Í öðru lagi getur þetta aðeins átt við um lén sem eru uppsett á nafnþjónum, en stór hluti léna eru í einn eða annan tíma á svokölluðu biðsvæði (parking), bæði hjá ISNIC og annars staðar. Í þriðja lagi er þetta þjónusta (eftirlit) sem enginn nema ISNIC (að því er við best vitum) stundar núorðið. Þar með er ekki sagt að ISNIC ætli að hætta að kanna uppsetningu nafnþjóna sem hýsa .is lén. ISNIC trúir því að þetta sé ennþá mikilvægur partur af þeim gæðakröfum settar eru hýsingaraðilum sem hýsa .is lén. Það þýðir hins vegar ekki að nauðsynlegt eða skynsamlegt sé að binda eftirlitið í lög. Í fjórða lagi er orðalagið svo almennt að ómögulegt er að vita nákvæmlega í hverju skyldan felst. Í fimmta lagi bendir ISNIC góðfúslega á að skráðir nafnþjónar hjá ISNIC skipta tugum eða hundruðum þúsunda, enda er krafa er gerð um minnst tvo nafnþjóna og mest fjóra fyrir hvert lén, sem nú telja rúmlega 70 þúsund. Í lokin má benda á að d-liður 12. gr. frumvarpsins nær fyllilega utan um þetta þetta atriði. ISNIC leggur því til að h-liður 2. mgr. 8. gr. frumvarpsins falli brott.

4. mgr. 8. gr. hljóðar svo: „Óheimilt er að birta persónugreinanlegar upplýsingar, aðrar en netfang, í rétthafaskrá.“ Textinn er of afdráttarlaus og myndi óbreyttur setja svokallaða Whois-þjónustu ISNIC í uppnám. Fjölmargir einstaklingar og einyrkjar, sem eru rétthafar og tengiliðir léna, kjósa beinlínis að birta nafn sitt, heimili og símanúmer í opinni rétthafaskrá ISNIC. Þetta gera þeir einkum af

eftirfarandi ástæðum: Í fyrsta lagi til að auðvelda rétthafa og tæknimanni að ná hvor í annan, t.d. í tifelli bilana hjá vef- og pósthýsingu lénsins. Í öðru lagi til að auka trúverðugleika sinn í viðskiptum á netinu (t.d. söluvefsíður, iðnaðarmenn, listamenn o.fl.). Í þriðja lagi til að verða við kröfu banka- og kortafyrirtækja, innlendra sem erlendra, sem að öðrum kosti myndu ekki heimila þeim aðgang að vefposum og öðrum peningamillifærslukerfum.

Hér þarf einnig að skoða samspilið við peningaþvættislöggjöfina, sbr. lög nr. 140/2018, sérstaklega III. kafla um áreiðanleikakönnun og IV. kafla um upplýsingar frá þriðja aðila.

Í ákvæðinu eru netföng undanskilin sérstaklega en ISNIC bendir á að slíkt hefur ekki þýðingu lengur þar sem ISNIC hætti að birta netföng einstaklinga í kjölfar gildistöku hertra reglna um persónuvernd (GDPR).

Samkvæmt reglum ISNIC og gildandi framkvæmd ákveða rétthafar og tengiliðir sjálfir hvort og hvaða upplýsingar um þá eru birtar í rétthafaskrá, þ.m.t. netfangið. Nauðsynlegt er að fella 4. mgr. 8. gr. frumvarpsins brott eða breyta henni til samræmis við framangreint. ISNIC telur að lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga, nr. 90/2018, girði nú þegar fyrir að persónugreinanlegar upplýsingar birtist í rétthafaskrá án samþykkis viðkomandi og því óhætt að fella 4. mgr. 8. gr. brott.

Um 10. gr.

3. mgr. 10. gr. frumvarpsins hljóðar svo: „Skráningarstofu er heimilt að læsa léni undir íslensku landshöfuðléni ef mál um lénið er til meðferðar fyrir dómi eða hjá öðrum stjórnvöldum. Beiðni um læsingu léns skal koma frá aðila máls. Ráðherra getur með reglugerð kveðið nánar á um læsingu léna.“

Nauðsynlegt er að breyta textanum til samræmis við 27. gr. reglna ISNIC um lénaskráningar. ISNIC verður að geta læst lénum ef deila er til meðferðar vegna innlands eða erlends skráningaraðila (e. Registrar), sem viðurkenndur er af ICANN (e. Accredited Registrar), innlendum og erlendum þar til bærum sérhæfðum gerðadómum (t.d. Wipo), dómstólum, Neytendastofu, úrskurðarnefnd ISNIC og jafnvel aðilum sem kunna að verða taldir þar til bærir í framtíðinni.

Einnig þarf að hafa hugfast að mögulegt verður að vera að læsa léni að beiðni rétthafans sjálfs til verndar léninu og hans hagsmunum, án þess að deilt sé um lénið. Þetta getur einkum átt við um sérlega mikilvæg lén.

Nýlega læsti ISNIC tveimur lénunum í eigu erlends aðila. Um var að ræða tvö vörumerkjámál. Í öðru tilfallinu barst beiðni um læsingu frá þýskri lögmansstofu, en í hinu að beiðni íslenskrar lögmansstofu. Allir þrír aðilar máls voru erlendir aðilar, en báðir kærendur kusu að reka málið fyrir Úrskurðarnefnd ISNIC. Sjá mál nr. 1 og 2 2019:
<https://isnic.is/is/domain/dispute>

Mikilvægt er að athuga að rétthafalæsing léns verður að geta átt sér stað án vitundar rétthafans, sem fréttir fyrst af henni eftir á. Læsingin kemur í veg fyrir að lén sé selt til þriðja aðila, áður en formleg deila hefst, sem annars myndi eyðileggja málatilbúnaðinn. Því má alls ekki gera það að skilyrði að deila sé þegar komin til dómstóla eða annarra stjórnvalda (og þar með orðin opinber) eins og skilja má af frumvarpstextanum. Sjá nánar VIII. kafla um læsingu léna á vef ISNIC:

<https://isnic.is/is/domain/rules#25>. Reglur ISNIC eru að stofni til um 25 ára gamlar. Þær eru m.a. Skrifaðar af Ragnari Aðalsteinssyni, Tryggva Þórhallssyni og Eiríki Tómassyni, núverandi hæstaréttardómara, og hafa reynst afar vel. Engin ástæða er til að setja lög sem eru efnislega í berhög við reglurnar.

Tillaga um breytt orðalag 3. mgr. 10. gr.: Skráningarstofu er heimilt að læsa léni undir íslensku landshöfuðléni ef ósk þar um er studd gögnum um framlagningu kæru fyrir íslenskum dómstólum, Neytendastofu, úrskurðarnefnd léna, eða öðrum aðila, sem á hverjum tíma telst bær til að úrskurða í viðkomandi máli.

Um 12. gr.

Í 12. gr. er fjallað um réttindi og skyldur rétthafa léns. Til bóta væri að kveða jafnframt á um tengiliði rétthafa og tengiliði léna enda getur lén haft fimm tengiliði, að rétthafa meðtöldum, sem hafa réttindi og skyldur í tengslum við lénaumsýslu. Samhliða væri hjálplegt að skilgreina tengilið léns og tengilið rétthafa í orðskýringum í 4. gr. frumvarpsins.

Um ákvæði til bráðabirgða.

Lagt er til að eftirfarandi bráðabirgðaákvæði verði í lögnum:
„Ríkissjóður á forkaupsrétt að öllum hlutum í félaginu Internet á Íslandi hf., ISNIC, kt. 660595-2449.“

ISNIC mótmælir ákvæðinu harðlega og ákilur sér allann rétt í því sambandi. Með ákvæðinu er vegið að ráðstöfunarrétti hluthafa félagsins. ISNIC bendir á að ráðstöfunarréttur er hluti eignarréttar og nýtur sem slíkur verndar 1. mgr. 72. gr. stjórnarskrár. Verulegum vafa er undirorpið hvort ákvæðið standist stjórnarskrá. Ástæða er til að gjalda varhug við því að setja slíkt ákvæði í lög og hvetur ISNIC til að ákvæðið verði felld brott úr frumvarpinu.

Virðingarfyllst,

F.h. stjórnar,
Jens Pétur Jensen, framkvæmdastjóri
Internet á Íslandi hf. ISNIC,
Katrínartúni 2, 18. hæð,
105 Reykjavík.